

2. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 08.11.2018).

3. Стаття 294. Масові заворушення // Радник : укр. юрид. портал. URL: <http://radnuk.info/komentar/kriminal/osobluva/298-rozd12/4601--294--.html> (дата звернення: 08.11.2018).

4. Про затвердження Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України : наказ МВС України від 01.11.16 № 1145 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1544-16> (дата звернення: 08.11.2018).

Отримано 15.11.2018

УДК 351.74.088

Анна Миколаївна ЦИРКУЛЕНКО,

слухач магістратури факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

Тихін Віталійович ШЕВЧЕНКО,

старший викладач кафедри тактичної та тактико-спеціальної

підготовки факультету № 3 Харківського

національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0366-7217>

ДОСВІД МІЖНАРОДНИХ КІНОЛОГІЧНИХ ПІДРОЗДІЛІВ

У розвинутих країнах світу під час виконання службової діяльності в різних підрозділах використовують службових собак, їх застосування являється рішенням та полегшенням поставленого завдання. Тому в Україні кінологічні служби використовуються в таких підрозділах, як: Державна прикордонна служба, Головне управління Національної гвардії України, Державна служба з надзвичайних ситуацій, Головне управління Національної поліції України, де фахівці – кінологи використовують службових собак з метою здійснення різних видів пошуку: наркотичних засобів, вогнепальної зброї, боєприпасів, вибухових речовин, вибухових пристроїв, контрабанди, трупів, зниклих осіб, а також патрулювання, охорона стратегічних об'єктів та інше. Це, в свою чергу, потребує належного професійного рівня кінологів, який формується на основі використання сучасної методології

кінологічної підготовки. Тому вивчення досвіду підготовки фахівців – кінологів та службових собак у зарубіжних країнах є необхідною передумовою розвитку кінологічного забезпечення діяльності не тільки в поліції, а й в інших підрозділах.

В Україні кінологічні підрозділи Державної прикордонної служби регламентуються наказом від 26.03.2018 № 234 «Про затвердження Інструкції з організації кінологічного забезпечення в Державній прикордонній службі України»; Головного управління Національної гвардії України регламентуються наказом від 05.08.2014 № 772 «Про затвердження Інструкції з організації службової кінології в Національній гвардії України»; Державної служби з надзвичайних ситуацій регламентуються наказом від 15.07.2016 № 675 «Про затвердження Положення про Кінологічну службу Державної служби України з надзвичайних ситуацій», зареєстрований в Мін'юсті 28.09.2016 за № 1293/294234; Головного управління Національної поліції України наказ МВС від 01.11.2016 № 1145 «Про затвердження Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України».

Кінолог – професія людини, що вивчає поведінку та породи собак. Відповідно до останнього нормативного акту Національної поліції України завданнями кінологічних підрозділів (далі – КП) є:

- 1) участь у забезпеченні публічної безпеки і порядку;
- 2) участь в охороні прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;
- 3) участь у протидії злочинності;
- 4) надання в межах, визначених законодавством, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або інших надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

Основними функціями КП є:

1) участь кінологів зі службовими собаками в складі слідчо-оперативних груп під час проведення оглядів місць подій, заходів з припинення злочинів, пошуку та затримання злочинців, виявлення вибухових речовин, зброї, набоїв і наркотичних засобів, трупів, стріляних гільз, інших предметів, що можуть використовуватись як речовий доказ, припинення кримінальних правопорушень, забезпечення публічної безпеки і порядку;

2) підбір, розстановка, навчання і виховання кінологів, постійне вдосконалення їх професійної майстерності, вогневої, стрійової і фізичної підготовки, формування в кожного з них високих моральних і вольових якостей, пильності, почуття особистої відповідальності за виконання службового обов'язку;

3) розробка і виконання перспективних і поточних планів, визначення основних напрямів діяльності КП, зміцнення та розвиток службової кінології з урахуванням складної оперативної обстановки та вимог поліції;

4) вивчення, узагальнення, поширення та впровадження в практику передового вітчизняного та іноземного досвіду щодо організації діяльності КП поліції. Забезпечення повного обліку та аналізу результатів роботи КП;

5) організація взаємодії з кінологічними громадськими організаціями, а також підприємствами, установами, організаціями, органами місцевого самоврядування, іншими органами державної влади з питань кінології;

6) забезпечення своєчасного проведення господарських та ветеринарно-санітарних заходів щодо охорони здоров'я та благополуччя службових собак, їх постійної готовності для застосування в різних оперативних ситуаціях, а також поліпшення їх робочих і екстер'єрних якостей;

7) організація та безпосередня участь у науково-дослідній роботі з проблем кінології і технічного оснащення КП, а також упровадження досягнень науки та техніки в їх діяльність;

8) удосконалення методики підготовки та тактики застосування службових собак в протидії злочинності, забезпеченні публічної безпеки і порядку, охороні прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави;

Отже, пропоную розглянути деякі країни в яких є кінологічні підрозділи, подивитись напрями їх роботи та застосування кінологічних підрозділів в спеціальних операціях та при масових заворушеннях.

Сполучені штати Америки мають кінологічний підрозділ К – 9 (canine – від лат. «собачий»), для того щоб стати офіцером кінологом потрібно відпрацювати в поліції від 1 – 2 років. Кінологи в США виконують ті ж обов'язки, що й звичайні офіцери поліції (патрулювання, пошук зниклих осіб, наркотичних та вибухових речовин та інше.) За кожним кінологом закріплюють собаку, яка живе в родині кінолога, яку він повинен доглядати, навчати та нести за неї відповідальність.

Усі кошти витрачені на догляд за собакою, покладаються на департамент поліції.

Службова діяльність собаки завершується в основному за віком, її оцінює кінолог який працював з нею на протязі служби. Після виходу собаки на «пенсію» вона може залишитися у свого

кінолога. Таким чином у кінолога в дома може бути робоча собака й собака – пенсіонер.

Такий підхід до утримання собаки на мою думку є значним оскільки кінолог та собака знаходяться в постійному контакті, що дає віддачу на роботі між ними.

Також в підрозділі К – 9, кінологи тренують собак, яких називають ESD dogs – electronic storage detection. Тобто кінологи тренують пошукових собак асоціювати їжу з місцем знаходженням слабкого хімічного запаху електронних пристроїв, а саме собаки можуть ввічати хімічне з'єднання – тріфенілфосфіноксид, яке може бути знайдено в усіх гаджетах, котрі мають пам'ять. З 50-ти собак як правило тільки одна має сильний нюх ідентифікувати слабкий запах в електроніці. Собаки отримують їжу від кінолога на протязі дня і тільки під час навчання, вона повинна знайти схований пристрій для того щоб поїсти. Переїняття цього знання відкриє можливості для пошуку крадіїв мобільних телефонів, комп'ютерів та інших гаджетів, це полегшить розкриття кримінальних правопорушень.

Франція.

Розглядаючи діяльність кінологів у Франції, на мою думку можна переїняти досвід спецпідрозділу GIGN, а саме його транспортування, тобто кінологи зі своїми службовими собаками тренуються за різними способами транспортування, а саме: прибувають на місце тренування в авто, на поїзді, на вертольоті й шляхом стрибання з парашутом. Це робиться для того щоб кінолог та собака по прибуттю на місце могли відразу приступити до роботи. Не менш важливим є те що в дані країні собаку по закінченню строку служби (8 років) можуть взяти до себе будь-яка родина. Кінологи в різних країнах використовують службових собак під час антитерористичних заходів, масових заворушеннях, спеціальних операцій. Американська «», Центр спеціального призначення ФСБ РФ «Альфа», Німецький підрозділ GSG – 9 та інші підрозділи залучають собак, які заходять в приміщення перед групою спецпідрозділу, знаходячи місце знаходження злочинця, нападає на нього та паралізує ворога.

Найбільш відомою серед кінологічних спецпідрозділів є підрозділ Окец – (з іврити «жало»). Це спецназ армії обори Ізраїлю. Головне завдання – допомога підрозділам захоплення і втручання при виконанні антитерористичних операцій.

У «Окец» собаки діляться на три категорії. Перші – собаки, чия спеціалізація – пошук вибухових речовин. Пошукові в свою чергу,

діляться на два розряди. Одні собаки підготовлені на пошук зброї та вибухових речовин, але не вибухових пристроїв. Вони оглядають салони автомобілів на блокпостах. Як правило, це собаки малих порід. Інші призначені для пошуку вибухових пристроїв. Це більш витривалі і великі собаки, найчастіше – німецькі або бельгійські вівчарки.

Другі – собаки на затримання. За своїми фізичними параметрами вони діляться на «чистих» пошукачів і ліквідаторів. І ті й інші можуть вести пошук і затримання підозрюваного. Але одні орієнтовані на тривалий переслідування, інші на пошук в приміщенні і жорстке затримання, що межує з ліквідацією.

Нарешті, треті – пошукові-рятувальники. Пошуково-рятувальний загін складають собаки різних порід, в більшості своїй це лабрадори. Головна вимога до цих собакам – відсутність агресивності.

Підсумовуючи, доцільно буде зазначити що перейняти досвіду зарубіжних кінологічних підрозділів для України буде шляхом до вирішення справ у протидії злочинності, охороні прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави, але й підвищення підготовки фахівців – кінологів та службових собак, а також покращення умов утримання тварин.

Список використаних джерел

1. Богданюк О. Д. Формування готовності до професійної діяльності у майбутніх офіцерів-кінологів державної прикордонної служби : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти». Хмельницький, 2007. 20 с.

2. Про затвердження Інструкції з організації діяльності кінологічних підрозділів Національної поліції України : наказ МВС України від 01.11.16 № 1145 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1544-16> (дата звернення: 10.11.2018)

3. Поліцейські собаки // Вікіпедія : вільн. енцикл. URL: https://en.wikipedia.org/wiki/Police_dog (дата звернення: 10.11.2018).

4. Окец // Вікіпедія : вільн. енцикл. URL: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Окец> (дата звернення: 10.11.2018).

Отримано 15.11.2018

